

νά τιμωρῶνται· ὅτι τότε μόνον ἡ ἐκδίκησις εἶναι τελεία ὅταν φανερωθῇ ἡ σύζυγος τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ὅτι ὁ λαὸς δὲν θέλει ἔχει οὔτε φόβον οὔτε σέβας ἐὰν πεισθῇ ὅτι δὲν ὑπόκειται πλέον οὔτε εἰς στρατὴν οὔτε εἰς βρωσίαν.

Τοιαύτη σήμερον ἡ κατάστασις τῶν κατοίκων τῶν νήσων Βίτι· τὰς μεταρρυθμίσεις δὲ ταύτας δὲν δεχονται ἀδιαφόρως, ἀλλὰ μετὰ συζήτησιν, ὑπερ ἀποδεικνύει ὅτι σκέπτονται καὶ ὅτι, ἀποπτύσαντες ἅπαξ τὸ ἄγριον ἔθος τῆς ἀνθρωποφαγίας δὲν θέλουν ἐπαναλάβει πλέον αὐτό. Ἐν γένει οἱ Βίτιοι ἐδείχθησαν κατὰ τὰς πρὸς τοὺς ξένους σχέσεις ἀνώτεροι ἢ ὅσον προσεδουλοῦτο. Οἱ Εὐρωπαῖοι, οἵτινες μετὰ δυσκολίας ἐπλησίωσαν τὴν καθημαγμένην αὐτὴν χώραν, ἠπόρησαν εὐρόντες κοινωνίας ἐχούσας ῥυθμὸν τινα καὶ τάξιν, ἄνδρας φιλοπόνους, προθύμως ἀκούοντας τὰς ὁδηγίας τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἐτοίμους νὰ διδαχθῶσιν ἡθικὰς τινὰς βελτιώσεις. Ὁ Κ. Σήμαν ἐπαινεῖ τὴν πρὸς αὐτὴν εὐθύτητα τῶν Βιτείων καὶ τὴν λύπην τὴν ὁποίαν ἐδείξαν ὅτε ἐμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ. Ἐπαινεῖ δὲ καὶ τὰ κοινωνικὰ αὐτῶν προτερήματα καὶ βεβαιοῖ ὅτι ὑπὸ τὸν ἄγριον φλοιὸν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους δυνάμεθα νὰ μορφώσωμεν.

(Κατὰ τὸ γαλλικόν.)

ΦΘΙΣΙΣ.

Διήγημα ἱστορικόν.

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδε φυλλ. 292.)

—ooo—

— Μήπως ἐπαθε τίποτε ἡ Ἐλίζα; ἠρώτησε μὲ σπουδὴν.

— Ὀχι, Κύριε, ὄχι, ἀπεκρίθη ἡ τροφὸς ἰδοῦσα τὴν τόσῃν ταραχὴν τοῦ γέροντος.

Καὶ διὰ μυρίων περιφράσεων περιέγραψε τὰ ἐπιφοβὰ συμπτώματα τὰ ὁποῖα εἶχον φανερωθῇ ἀπόντος τοῦ θείου· ἡ ἀνεψία τοῦ ἔβηχεν ὀλίγον, ἐπασχε συχνὰ αἰπνίαν, εἶχε ψυχρὸν ἰδρώτα καὶ πυρετὸν καθ' ἑσπέρα· καὶ ἐρύθημα στιλπνὸν εἰς τὰ μῆλα τῶν παρειῶν.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ θεὸς ἤκουε μὲ ὑπομονὴν τὴν περιπεπλεγμένην ταύτην ὁμιλίαν τῆς τροφοῦ· ὅτε ὅμως ἤκουσε τὴν τελευταίαν φράσιν, ἐκτύπησε τὰς διόπτρας του εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τοσαύτης σφοδρότητος ὥστε τὰς συνέτριψε καὶ σπικωθεὶς εἶπε·

— Φθίσιν λοιπὸν, φθίσιν ἔχει! ἡ κακκινάδα ἐκείνη εἶναι θάνατος! Διὰ τί δὲν μὲ τὸ εἶπες; διὰ τί δὲν μὲ τὸ ἔγραψες εἰς τὴν ἱρλανδίαν; δὲν θὰ σὲ τὸ συχωρήσω ποτέ.

Καὶ καλέσας ὑπηρέτην ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν ἰα-

τρὸν Βαλίν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἀρρώστος ἐκάλεσεν ἐμέ.

Τότε πρῶτον εὐρέθην μεταξὺ τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, καὶ τότε πρῶτον ἐθαύμασα τὴν κατ' ἐκλογὴν καὶ ὄχι κατὰ καθήκον ἀγάπην. Πατὴρ πατὴρ δὲν ἔδειξε περισσοτέραν ἀνησυχίαν διὰ τὴν κόρην του· ποτὲ σύζυγος δὲν ἐφάνη ὅτι ἀνέπνεε διὰ τῆς πνοῆς τῆς ὡραίας καὶ νέας γυναικὸς του. Μόνη ἡ λέξις φθίσις ἐπάγονε τὸ αἶμα τοῦ ταλαιπώρου θείου. Ὁ Θεὸς γινώσκει πόσας προφυλάξεις μὲ παρήγγειλε νὰ λάβω! μὲ ποῖον ζῆλον μὲ παρεκάλεσε νὰ φροντίσω ὥστε μήτε καὶ νὰ ὑποπτευθῇ τι ἡ ἀνεψία του! Τρεμὼν καὶ ἀγωνιῶν μὲ ἔφεραν εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου τὴν ὥραν ἐκείνην ἔπινον τέλει. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἦτο τότε Σεπτέμβριος καὶ ὅτι τὸ μελαγχολικὸν φῶς τῆς φθινοπωρινῆς ἑσπέρας διερχόμενον διὰ τοῦ γοθηκοῦ παραθύρου, ἐφώτιζε νέαν κόρην τὴν Κ. Ἑρβερτ, λεπτὴν φέρουσαν λευκὴν ἐσθῆτα καὶ ὡραιότητα.

Μόλις δὲ τὴν εἶδον καὶ ἐνόησα τί εἶχε νὰ φοβηθῇ. Κάκιστον σύμπτωμα θεωρεῖ ὁ ἰατρός τὴν λευκότητα τῆς ὄψεως συγκρουομένην οὕτως εἰπεῖν μὲ τὸ ἐρύθημα τῶν μῆλων τοῦ προσώπου, καὶ τὴν παράδοξον λάμψιν δύο μαύρων ὀφθαλμῶν ἀκτινοβολούντων ὑπὸ ὀχρὸν μέτωπον. Ἦτον ἀδύνατον ν' ἀπατηθῇ τις. Τὴν πρῶτην αὐτῆς ἐκείνης τῆς ἡμέρας εἶχον κλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς νέας κόρης τὴν ὁποίαν ἡ ἰδία νόσος εἶχεν ἀρπάσει ἀπὸ τὴν περίλυπον οἰκογένειάν της. Ἡ Κ. Ἑρβερτ μ' ἐχαιρέτισεν ἐν σιωπῇ καὶ ἐκάθησεν ἐκ νέου· μετὰ δὲ ταῦτα ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν θεῖν της, οὗ τινος τὸ ἄπορον ἦθος ἠρμήνευε τοὺς φόβους του.

Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη ἐλύπησεν ὅλους ἡμᾶς· τὴν μὲν νέαν, διότι ἤξευρεν ὅτι ἐκινδύνευεν ἡ ζωὴ της· τὸν θεῖόν της, διότι ἐπροσπάθει ματαίως νὰ κρύψῃ τὴν ταραχὴν τοῦ καὶ τὴν τροφὸν, διότι πρὸ πολλοῦ ἔζη μετὰ τῆς οἰκογενείας ἐκείνης καὶ ἠγάπα εἰς ἄκρον τὴν Ἐλίζαν. Ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας εὐρισκόμεθα εἰς ἀμνηχανίαν. Τέλος πάντων ἰδὼν κύμβαλον, εἶπον πρὸς τὴν νέαν θωπευτικούς τινὰς λόγους περὶ τῆς ἐμπειρίας της· αὐτὴ δὲ ἐμειδίκαsen ἀκούσασά με, καὶ τὸ μειδίσμα της ἦτο μεμιγμένον μὲ καταφρόνησιν. Ἐφάνετο ὅτι μοι ἔλεγεν· — Ἡξεύρω τί ἔχεις εἰς τὸν νοῦν σου. — Ἐγὼ ὅμως ἐξακολουθήσας τὴν ὁμιλίαν μου περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, τὴν παρεκάλεσα νὰ πικίξῃ μουσικὸν τι τεμάχιον ἐκ τῶν τοῦ Βετόβεν, τὸ ὅποιον καὶ ἐπαιξε τῶνόν τι μὲ ἄπειρον ἐπιτηδειότητα καὶ χάριν. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ θεὸς ἀποχωρήσας μὲ ἀφῆκε μόνον μετὰ τῆς νέας καὶ τῆς τροφοῦ. Ἡ ἐξέτασις καὶ αἱ παρατηρήσεις μου ἐπεκύρωσαν δυστυχῶς τὴν πρώτην ιδέαν μου· ὁ ταχὺς καὶ ἄτακτος σφυγμὸς καὶ ἡ φλογερὰ καὶ δύσκολος πνοή της εἰδείκνυσον προφανῶς τὰς προόδους τοῦ ὀλεθρίου ἀγγέλου ὅστις ἐσκίαζε μὲ τὰς θανατηφόους πτέρυγας του τὰ

ὄγκρὸν μέτωπον τοῦ θύματος. Δὲν ἤξευρεν ὅτι ὅλαι αἱ ἀποκρίσεις ὅσας μοὶ ἐδίδδε ἐπεκύρουν τὴν καταδικαστικὴν τοῦ ἀπόφασιν. Ἐνῶ δὲ προσποιούμενος ἡθος ἀδιάφορον ἐπροσπάθουν νὰ τὴν καθησυχάσω, ἐπειθόμην ἔτι μᾶλλον ὅτι ἀναπόφευκτος ἦτον ὁ θάνατός της. Καὶ μὲ ἤκουε μὲν μὲ προσχὴν, ἡ πίστις της ὅμως εἰς τοὺς λόγους μου δὲν ἦτο βαθεῖα.

— Ἐχετε ὑγείαν, εἶπον ἐπὶ τέλους ἀναχωρῶν, τοιοῦτον πρόσωπον δὲν ἔχει ἀνάγκη ἱατροῦ.

— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ, ἀπεκρίθη βλαβερὰ τὴν χεῖρά της εἰς τὴν χεῖρά μου, εἰσθε πολλὰ καλὸς καὶ προσπαθεῖτε νὰ διασκεδάσητε τοὺς φόβους μου· σὰς παρακαλῶ νὰ ἰδῆτε τὸν θεῖόν μου καὶ νὰ τὸν καθησυχάσητε.

Εἶχον ὑποθέσει ὅτι ἡ νέα Ἑρβερτ, ἐπίστευσε τοὺς λόγους μου, ἀλλ' ἠπατήθη· διότι ὡς ἔμαθον μετὰ ταῦτα, μόλις ἀνεχώρησα καὶ εἰσελθούσα εἰς μικρὸν δωμάτιον ὅπου συνεθίζε νὰ προσεύχεται ἔκλαυσε πολὺ· μὲ εἶχε λοιπὸν μαντεύσει.

Κατὰ χρέος ἔπρεπε νὰ εἰπῶ πρὸς τὸν θεῖόν της τὴν ἀλήθειαν. Ἐλθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν του εὗρον αὐτὸν ὄρθιον, ἀνὰ χεῖρας ἔχοντα τὸν πῖλον καὶ τὰ χειρόκτια του καὶ ἔτοιμον νὰ μὲ συνοδεύσῃ μέχρι τῆς θύρας τοῦ κήπου.

— Ἀφ' ὅσα εἶδα καὶ ἤκουσα, εἶπα, δὲν μ' ἔμεινεν ἀμφιβολία ὅτι τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς φθίσεως ἐφανερώθησαν εἰς τὴν ἀνεψιάν σας· τὸ χρέος μου λοιπὸν μὲ ἀναγκάζει νὰ μὴ σὰς τὸ κρύψω. Καὶ μὲν περιποιήσεις ἱατρικαὶ καὶ ἀλλαγὴ κλίματος ἢμποροῦν νὰ ἀπομακρύνουν τὸν κίνδυνον καὶ ν' ἀναβιάσουν τὴν ἐλθερίαν ὥραν· πλὴν, σὰς τὸ λέγω μὲ λύπην μου, μόνος ὁ Θεὸς δύναται νὰ τὴν σώσῃ.

— Θεέ μου! ἀνερώνησεν ὁ Κ. Ἑρβερτ, στηριχθεὶς εἰς τὰς κιγκλίδας καὶ σιωπήσας ἐπὶ τινα ὥραν.

— Ἐλησμόνησα νὰ σὰς εἰπῶ, ἀνέκραξε μετ' ὀλίγον, ὅτι ἡ Ἐλίζα ἐπανέλαβε τὴν ὀρεξίν της. Δὲν εἶναι τὸ σύμπτωμα καλόν, ἱατρέ; ἔ; ἀποκριθῆτε με.

Ἀλλ' ἡ ἀπόκρισις μου κατελύπησεν ἐξεναντίας αὐτόν· διότι εἶπον ὅτι ὅλοι οἱ φθισιῶντες ἔχουσιν ὀρεξίν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν.

Ἐπρεπε νὰ ἰδῇ τι· τὴν ἀπελπισίαν τοῦ ταλαίπωρου ἐκείνου.

— Πρέπει λοιπὸν, ἀνέκαξε, ν' ἀποθάνῃ ὁ ἀγγελος αὐτός! Πῶς ἱατρέ, ὁλόκληρος ἡ παρουσία μου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν ἐξαγοράσῃ ἀπὸ τὸν θάνατον; Ἐλα ἱατρέ, εἰς τὴν οἰκίαν μου μέινε, διὰ παντός εἰς αὐτήν. Κάμε ὅτι θελεῖς φθάνει μόνον νὰ τὴν σώσῃς. Θέλεις νὰ τὴν μεταφέρω εἰς τὴν Ἰταλίαν, εἰς τὴν Γαλλίαν; εἶμαι ἕτοιμος· ἡ ζωὴ της εἶναι ζωὴ μου· καὶ ἐάν αὕτη ἀποθάνῃ τί θὰ γείνω;

— Ἡσυχάσατε, εἶπα, καὶ μὴν ἀποδεικνύετε τὸ

παραμικρὸν ὅταν μάλιστα εἶναι παρούσα· θὰ ἐπιταχύνετε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸν θάνατον της.

— Ἀ, ἱατρέ μου! τί λέγεις; Πῶς θέλεις νὰ τὴν βλέπω καὶ νὰ προσποιῶμαι ἀταραξίαν;

Τὴν ἐπιούσαν εἶδον καὶ δεύτερον τὴν Ἐλίζαν. Περιέγραψεν ἡ ταλαίπωρος μὲ ἀξιοθαύμαστον ἀγχινοῖαν τί ἡσθάνετο· ἡσθάνετο, εἶπε, ἑσωτερικῶς κενὸν τὸ στῆθος της· ἐνόει ὅτι ἡ ζωὴ ἐξέλειπε μικρὸν κατὰ μικρὸν, ὅτι εἶχε κρυφίαν καὶ ὑπόκωφον φλόγα καὶ ἀδιάκοπον ἀνάγκη νὰ ἀποπτήῃ φλέγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐφαίνετο ἐνίοτε καὶ αἷμα.

— Πόσον καιρὸν νομίζετε, ἐπρόσθεσεν, ὅτι θὰ ζήσω ἀκόμη;

— Μὴ, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴν κάμετε τοιαύτας ἐρωτήσεις· εἶναι περιτταί, τρελαί.

— Θὰ ὑποφέρω πολὺ;

— Ὀχι, δὲν μὲ φαίνεται πρὸς τὸ παρὸν, ἀπεκρίθη ἀπαγγεῖλας ἐντόνως τὰς τελευταίας λέξεις. Κλίμα γλυκύτερον ἢμπορεῖ νὰ σὰς ὠφελήσῃ.

Τὸ ἀσθενὲς σῶμα τῆς νέας ἔτρεψε, καὶ ἡ κεφαλὴ της σκεπτομένη ἐφαίνετο ὅτι ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐπίστευε πλέον τοὺς λόγους μου.

— Ταλαίπωρε θεῖέ μου! ἀνερώνησε· ταλαίπωρε Οὐβιαμς!

Καὶ ἔπεσε λειποθυμούσα εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς τροφῆς της.

Ὁ Κ. Ἑρβερτ, ἔχων χαρὰ καὶ εὐερέθιστον, εἰς τὸν ὁποῖον ποτὲ αἱ ἐναντιότητες τοῦ βίου δὲν ἐδίδαξαν τὴν ὑπομονὴν εἰσῆλθεν αἴφνης, καὶ δι' ἐνδείξεων ὀργῆς καὶ θυμοῦ ἐφάνερωσε τὴν λύπην του. Εἰ καὶ ἦτο κελῶς ἀνατεθραμμένος καὶ εἶχε τοὺς τρόπους εὐγενεῖς, τὸν ἤκουσα ὅμως προφέροντα τρομερὰς βλασφημίας. Τὸν εἶδον δαίροντα τοὺς ὑπηρέτας του. Ὅτε δὲ παρέστησα αὐτῷ τὸ μάταιον καὶ μωρὸν τῆς διαγωγῆς του, ἔστρεψε τὰς ὄψεις του κατ' ἐμοῦ, κατὰ τῆς ἱατρικῆς καὶ κατὰ τῶν ἱατρῶν.

— Μήπως νομίζετε, ἱατρέ, ὅτι χωρατεύω; πῶς γελάτε καὶ μὲ ὑβρίζετε; Πῶς! τήκεται, ἀναλύνει, ἀποθνήσκει ὑπὸ τὰς ὀψεις μου καὶ θέλεται νὰ εἶμαι ἡσυχος; Ὀχι, εἶμαι τρελός, ἀπὸ τὴν λύπην μου! Κατηραμέναι αἱ ψυχραὶ ψυχὰ καὶ οἱ ἀδιάφοροι ἄνθρωποι!

Μετ' ὀλίγον ἐπεριποιούμην ἀντὶ ἐνὸς δύο ἀσθενεῖς, καὶ ἐφοβούμην μήπως ὁ γέρων παραφρονήσῃ. Ἦτον ἐκ τῶν μελαγχολικῶν καὶ ἐνθέρμων ἐκείνων ψυχῶν, αἵτινες ἀντιλαμβάνονται ἐκάστοτε μιᾶς μόνης ιδέας καὶ παραδίδονται ὁλόκληροι εἰς αὐτήν. Οἱ ἀγῶνες τοὺς ὁποίους κατέβαλλεν ἵνα συγκεντρώσῃ καὶ κρύψῃ τὰς σφοδροτάτας συγκινήσεις του, ἐξῆψαν εἰς τὴν καρδίαν του θερμὴν ἑσωτερικὴν ἥτις ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ πέσῃ κλινήρης.

Ὅτε ὁ ἱατρὸς Βαλὶν, ὅστις εἶχε μελετήσῃ ἰδίως

τὰ τῶν στηθικῶν νοσημάτων ἀνέλαβε τὴν ὑγείαν του, τὸν ἐσυμβουλευθῆν περὶ τῆς νέας Ἐλίζας καὶ τὴν παρεκίνησα μάλιστα νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ. Εἰσελθόντες εἰς τὸ δωμάτιόν της τὴν εὔρομεν ἡμίγυμνον ἐξηπλωμένην εἰς τὴν κλίνην της, καὶ κρατοῦσαν μετὰ τὴν ἀριστερὰν μικρὰν μαύρην ταινίαν ἀφ' ἧς ἐκρέματο ἐγκόλπιον περιέχον τρίχα· ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ λοχαγοῦ, ὅτε δὲ εἶδεν ἡμᾶς ἐσηκώθη καὶ προὔτεινε τὸν βραχίονά της εἰς τὸν Κ. Βαλίν. Οὗτος δὲ ἔμεινε κατ' ἀρχὰς σιωπῶν, καὶ μετὰ ταῦτα, εἰπὼν τινὰς λόγους παραμυθητικούς τῶν ὁποίων τὴν σημάσιον ἐνέησε, ἀνεχώρησεν. Ὁ δὲ θεὸς μόλις ἰδὼν αὐτὸν καὶ ἐμὲ ἔκκαμε σφοδρὰν χειρονομίαν, καὶ σηκωθείς ἐστάθη πρὸ τῆς ἐστίας χωρὶς καὶ λέξιν νὰ προσφέρῃ. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἦσαν ἑτεροπλανεῖς καὶ τρομεροί.

— Κύριε Ἑρβερτ, εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰατρός Βαλίν, φοβούμαι μήπως αἱ προῤῥήσεις τοῦ συναδέλφου μου ἀληθεύσουν· τὸ φθινόπωρον ἐρχεται, καὶ τὸ νοσῶδες τοῦ ἀγγλικοῦ κλίματος διαρκούσης τῆς ὥρας ταύτης τοῦ χρόνου, ἀπειλεῖ τὴν ζωὴν τῆς ἀρρώστου. Ἡ φθίσις εἶναι διαφόρων εἰδῶν, καὶ ἐὰν δὲν ἀλλάξῃ κλίμα πιθανότατον εἶναι νὰ προσβληθῇ ἀπὸ τὸ δεινότερον. Πηγαίνετε εἰς τὴν Ἰταλίαν, διότι νομίζω ὅτι τὸ σωτηριωδέστερον μέσον εἶναι αὐτό.

Μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας ὕλη ἡ οἰκογένεια ἦτον εἰς Νεάπολιν.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ταύτην, ἐνῶ ἐπανέλθων καταπεπονημένος εἰς τὴν οἰκίαν μου ἤτοιμαζόμην νὰ κοιμηθῶ, ἤκουσα τὸν κώδωνα σημεινόντα καὶ εἶδον μετ' ὀλίγον ἀνοίγεισαν τὴν θύραν καὶ εἰσερχόμενον νέον τινα, φοροῦντα ἔνδυμα ὀδοιπόρου. Ὁ ξένος εἶχε τὸ πρόσωπον ὠχρὸν, τοὺς ὀφθαλμοὺς κοίλους καὶ ἀμαυροὺς καὶ τὴν φωνὴν τρέμουσαν. Ἦτο δὲ ὁ λοχαγὸς Φίτς Οὐίλλιαμς, ὅστις εὐρισκόμενος εἰς Σκωτίαν εἶχε μάθει τὴν ἀσθενείαν τῆς μνηστῆς του. Ἐννοεῖται ὅτι μετεχειρίσθη πᾶν τὸ κατ' ἐμὲ διὰ νὰ τὸν καθησυχάσω. Μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφράσω τὴν θλίψιν τῆς καρδίας μου.

— Τὸ βλέπω εἶπεν, ἐννοῶ τί τρέχει· καὶ αὐτὴ καὶ ἐγὼ εἴμεθα καταδικασμένοι· διὰ τί νὰ τὴν γνωρίσω; διὰ τί νὰ τὴν ἀκούσω;

Ὅσοι ὀνομάζουσιν ἐκυτοὺς φιλοσόφους καὶ διὰ τοῦ ὠραίου τούτου τίτλου καλύπτουσι τὴν ἀτελεῖ ὑπαρξίν των· οἱ ἀνάλγητοι ἐκεῖνοι ἐξ ὧν ὁ κόσμος εἶναι πλήρης, αἵτινες λύπην ἢ χαρὰν αἰσθάνονται ὁσάκις μόνον περιορίζονται ἢ ἀπολύονται ἀχαλίνωτοι αἱ κτηνώδεις αὐτῶν ὀρέξεις, καὶ αὐτοὶ λέγω δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ διδάξωσι πρὸς τὸν ταλαίπωρον λοχαγὸν τὴν περιφίλατον θεωρίαν των. Ἡ φθίσις δὲν εἶναι ἀσθενεὶς ὡς αἱ λοιπαὶ· εἶναι ὁ θάνατος αὐτοπρόσωπος σπαράσσων βαθμυδὸν τὸ θῆμα. Εἰς τὰς ἄλλας

ἀσθενείας ἔχεις ἐλπίδα· ἀλλ' εἰς τὴν φθίσιν οὔτε καὶ ἐλαχίστην πιθανότητα σωτηρίας.

Ὁ λοχαγὸς παρητήθη τῆς ὑπηρεσίας καὶ μεταβὰς εἰς Ἰταλίαν ἔμεινε μετὰ τῆς μνηστῆς του μέχρι τοῦ Ἰουλίου. Τὸ θαυμάσιον κλίμα τῆς Νεαπόλεως ἐφάνη ὅτι ἐξωογόνησεν ἐπὶ τινὰ χρόνον τὴν νέαν. Ὅθεν ἀπατηθέντες ὅτε θεὸς καὶ ὁ μνηστὴρ ὑπέθεσαν ὅτι θὰ παρτείνετο ἡ ζωὴ τῆς πασχούσης. Καὶ ὡς συμβαίνει πάντοτε καθόσον τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης των ἐπλητίζεν εἰς τὸν τάρον, ἐπὶ τοσούτον ἡ ἀγάπη ἐγένετο ἐνθερμότερα. Ἡ Ἐλίζα εἶπεν ἐπὶ τέλους ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, διότι, ἐπρόσθεσεν, ἤθελε ν' ἀποθάνῃ εἰς τὴν πατρίδα της καὶ νὰ ταφῇ πλησίον τῆς μητρὸς της.

Τὴν εἶδον λοιπὸν ἐκ νέου, ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον ἡ αὐτή. Τὸ χλοερὸν ἐκεῖνο ἄνθος τὸ ὅποιον εἶδον ἄλλοτε λαμπρὸν καὶ ἀκμάζον, ἦτο σήμερον μεμαραμένον καὶ ἰσχνόν. Ὁμοιάζε τοὺς ὠραίους ἐκείνους κρίνους, αἵτινες ἀφ' ἐσπέρας μὲν ἀνυψοῦσι δροσερὰν τὴν κορυφὴν, τὸ πρωὶ ὅμως, ἀφοῦ ἡ θύελλα διέσχισε τὰ φύλλα καὶ κατέρριψεν αὐτοὺς, ἔπεσαν κατὰ γῆς. Ἐκάθητο ἡ μάλλον ἦτον ἐξηπλωμένη εἰς τὴν αὐτὴν αἰθουσαν εἰς τὴν ὁποίαν τὴν εἶδον ἄλλοτε κατὰ πρῶτον, ἀντικρὺ τοῦ μεγάλου γοθικοῦ παραθύρου περὶ οὗ προεῖπον ὅτε εἰσῆλθον οἱ περιεστῶτες μετ' εἰδοποιήσαν διὰ νεύματος ὅτι ἐκοιμάτο· μόλις λοιπὸν ἐπάτουν τὸ ἔδαφος διὰ τὸν φόβον μὴ ἐξυπνήσῃ, καὶ ἐλθὼν ἐστάθην ἐμπροσθεν αὐτῆς. Ἄ! πόσον ἡ ὠχρότης καὶ ἡ ἰσχνότης της ἦσαν τρομεραὶ ἦτον ὡς ἄλλη σκιά. Τὴν εἶχον σκεπάσει μετὰ σάλιον Ἰνδικὸν διὰ νὰ τὴν καταδικάσωσιν εὐκολώτερον ἀπὸ τὸν κοιτῶνά της. Ἦτο δύσκολον νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἔζη, καὶ ὅτι ἐσώζετο σὰρξ καὶ αἷμα ὑπὸ τὸ διαφανὲς δέρμα της· ἐφάνετο μάλλον ὡς σύμβολον ὕπνου ἀγγέλου, ἢ ὡς λεπτοφυεστάτη τις γραμμὴ χαραχθεῖσα ὑπὸ τὴν γλυφίδα τοῦ Φειδίου. Δὲν ἐβλεπεσ τὴν ἐλαχίστην κίνησιν· καὶ φύλλον ῥόδου ἀνέβλαλλες εἰς τὰ χεῖλη της δὲν θὰ ἐσεῖετο· ἦτον ἐνὶ λόγῳ ἄλλος σκελετός· καὶ ὅμως τὸ κάλλος ἔλαμπεν εἰσέτι. Καὶ ὁ γέρων θεὸς, οὗτινος ἡ κεφαλὴ εἶχεν ἀπογυμνωθῇ ὀλίων της τῶν τριχῶν ἀφοῦ ἡ ἀνεψιά του καταδικάσθη ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, ἐσφύγγιζε μετὰ λεπτότατον μανδύλιον τὰς σταγόνας τοῦ ψυχροῦ ἰδρώτος ὅστις ἔρρεεν ἀπὸ τὰς κοίλας μὴνιγγας καὶ τὸ ὠχρὸν μέτωπόν της.

Ἐν τοσούτῳ ἀνοίξασα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ στρέψασα τὴν κεφαλὴν πρὸς ἐμὲ καθημένον πλησίον της ἔτεινε τὴν χεῖρα καὶ ὑπομειδιῶσα ἠρώτησε μετὰ φωνὴν ἀσθενεστάτην.

— Ἢλλαξα πολὺ ἰατρέ;

— Λυπούμαι βλέπων, ἀπεκρίθην, ὅτι εἰσθε ἀδύνατος καὶ ἰσχνή.

— Καὶ ὁ ταλαίπωρος θεὸς μου δὲν ἤλλαξε καὶ αὐτός ;

Εἶπε, καὶ μὲ δυσκολίαν ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν λευκὴν χεῖρά της· οὗτος δὲ ἀνασπικωθείς κατησπάσθη τὸ μέτωπόν της.

— Λυπηθῆτέ με, λυπηθῆτέ με, θεῖέ μου, εἶπεν ἡ νέα· ἡ ἀγάπη σας μὲ σκοτόνει.

Καὶ ὡς ἂν ἡ συγκίνησις ἔδωκεν αὐτῇ δυνάμεις ἐσπικώθη καὶ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης κλαίουσα.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ λεπτομέρειαι, τῶν ὁποίων ἡ μονοτονία θὰ φανῇ ἴσως πρὸς τὸν ἀναγνώστην ὀχληρά, συγκροτοῦσι τὸ ὄψασμα τῆς τραγωδίας τὴν ὁποίαν ἐνομάζομεν *ἀσθένεια*. Ὁ σφυγμός της δὲν ἔπαλλε σχεδὸν πλέον, αἱ φλέβες της δὲν εἶχον αἷμα, τὸ ψυχρὸς τοῦ θανάτου εἶχε κυριεύσει ὅλον τὸ σῶμά της, καὶ ὅμως ὁ γέρον ἤλπιζεν ἀκόμη. Μικρά τις ζωνρότης εἰς τὸ βλέμμα ἢ τὸ πρόσωπόν της ἔρκει νὰ ἀναπτερώσῃ τὴν τυφλὴν πίστιν τοῦ εἰς τὸ μέλλον, πίστιν τὴν ὁποίαν οἱ γονεῖς δὲν συγκατατίθενται νὰ παραιτήσωσιν.

Ἐνθυμοῦμαι πρὸ πάντων μίαν ἐσπέραν, καθ' ἣν ἤσθάνθην τοιαύτην ἐδύνην ὥστε αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναγέρω τί συνέβη. Γνωστὸν ὅποιος εἶναι ὁ χαρακτήρ τῆς μουσικῆς τοῦ Μοζάρ καὶ μάλιστα τῆς ἱερᾶς· εἶναι οὕτως εἰπεῖν ὑπερφυῆς, ἀποβλέπων εἰς τὴν ψυχὴν μᾶλλον ἢ τὰς αἰσθήσεις, καὶ συνταράσσων τὰς λεπτοτέρας χορδὰς τῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων. Τὴν μουσικὴν ταύτην ἐπανελάμβανεν ἡ Ἐλίζα ὡς ἄγγελος, καὶ ἐνόμιζες ὅτι οἱ γλυκεῖς αὐτῆς τόνοι ἀπετέλουν ἁρμονίαν μὲ τὰς συγκινήσεις τῆς νεαρᾶς ψυχῆς της.

— Ἐλα, κόρη μου. εἶπεν αὐτῇ ὁ γέρον· παῖξε τὴν ὡραίαν λειτουργίαν τοῦ Μοζάρ τὴν ὁποίαν ἐπαιζες χθὲς τὸ βράδυ.

Ἡ Ἐλίζα ὑπέκουσεν εἰς τὸν θεῖόν της· καὶ κατ' ἐμὲ ποτὲ δὲν ἐνόησα τὰ θέληματα τῆς μουσικῆς τοῦ Μοζάρ ὅσον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην. Οἱ τόνοι ἐγόητευσον τὴν ἀκοήν, διεπέραν εἰς τὴν καρδίαν καὶ ἀπέσπων τὰ δάκρυα μου· καὶ, τὸ ὁμολογῶ, ἐδάκρυσα καὶ ἡ νέα Ἐρβερετ παρατηρήσασα τὰ δάκρυά μου εἶπεν·

— Λυπηρὰ μουσικὴ, ἱατρέ.

Καὶ ὁ θεὸς καταταραχθεὶς ὅλος ἀνεχώρησεν.

— Ὅταν θὰ μὲ θάψουν, εἶπεν ἡ Ἐλίζα, ἐπιθυμῶ νὰ παίζω αὐτὴν τὴν μουσικὴν.... Καὶ ἐκεῖνος ὁμοίως.... Τὴν ἡγάπα!

Εἶπε καὶ ἀνεστέναξε· καὶ ἀπὸ τὸ ἀντικρὺ μέρος ἠκούσθη δεύτερος στεναγμός, στεναγμός τοῦ θεοῦ τῆς ὅστις εἶχεν ἐπιστρέψει ἀγωνιζόμενος εἰς μάτην νὰ καταστείλῃ τὴν βαθεῖαν συγκίνησίν του.....

Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ παρατείνω τὴν θλιβεράν διήγησιν τῆς ἀγωνίας ταύτης. Καθ' ἐκάστην ἡ ἰσχνότης τῆς Ἐλίζας ἐμαρτύρει νέαν πρόοδον τῆς νόσου. Ὅτε ὁ

λοχαγὸς Φίτς Οὐίλλιαμς, ὅστις ἀσθενήσας εἶχε μείνει εἰς Μεδιόλανα, ἐπανῆλθεν εἰς Λονδίνον, εὔρε μόνον τὸ ἄπνουν λείψανον ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἠγάπα. Ἡμῖν παρὼν εἰς τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς νέας, τῆς ὁποίας ἡ μὲν φαντασία εἶχεν ἐξαφθῇ, τὸ δὲ πνεῦμα ζωογονηθῇ ἀπὸ φλόγα ποιητικὴν ἐνόσω διήρκει ἡ παραφροσύνη τοῦ πυρετοῦ. Ἀποθανοῦσα δὲ εἴλκυσεν εἰς τὸν τάφον καὶ τὸν γέροντα καὶ τὸν νέον.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

ΠΕΡΙ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλάδ. 292.)

—οοο—

Οἱ ναοὶ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῆς
Ἀδριανουπόλεως εἰσὶν οἱ ἑξῆς.

Α^{ον} Ὁ ναὸς τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Μητρόπολις), ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται καὶ ἡ λαμπρὰ κατοικία τοῦ Ἀρχιερέως εἰς θέσιν ὑψηλὴν, κτισθεῖσα κατὰ τὸ 1848, ἐπὶ Δωροθέου, ἀνεγερθεὶς ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων· οὗτος μικρὸς ὢν καὶ σεσθρωμένος, πάλαι ποτὲ τῷ 1658, χιόνος πολλῆς καταπεσούσης, κατέρβρευσεν καὶ ἀνοικοδομήθη τότε ἐπὶ Ἀρχιερέως Νεοφύτου· περὶ τὸ 1678 ἐξωγραφήθη ἅπας ὁ ναὸς, τῇ ἐπιστάσει τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐτελειοποιήθη κατὰ πάντα ὁ ναὸς καὶ τὸ φάτνωμα καὶ ὁ Νάρθηξ, τοῦ ὁποίου τὴν πρὸς βαρὴν καὶ τελειοποίησιν δαπάνην κατέβαλεν ἐξ ἰδίων τοῦ ὁ Νεόφυτος· ἀλλ' ἡ δυστυχία τῶν ὁμογενῶν ἦν τοσαύτη τότε, ὥστε ἀπέναντι δανείου ἐκ γροσ. 4,354 ἠναγκάσθησαν νὰ δώσωσιν ὅλα τὰ ἱερὰ σκεύη, βιβλία καὶ Συμβόλαια (χοτζέτια) τῆς περιοχῆς τοῦ Ναοῦ ὡς ὑποθήκην εἰς χεῖρας δανειστοῦ (ἀθωμανοῦ βεδικίως), ὅπερ μόλις διὰ γενικῆς συνεισφορᾶς ἐξώρλησαν εἰς δύο δόσεις περὶ τὸ 1694, προτροπῇ τοῦ τότε Μητροπολίτου Ἀθανασίου καὶ τοῦ δευτέρου ἐνταῦθα δ' ὑποθέσεις τοῦ ἐνδημήσαντος Λοσιθεοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἀνδρὸς φιλογενεστάτου.

Β^{ον} Ὁ Ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἀνοικοδομηθεὶς τῷ 1804, ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ παρεκκλήσιόν τι χρησιμεῖον ὡς φρενοκομεῖον ἐλκεῖν τὴν θεάν· ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ τὸ προαναφερθὲν Κεντρικὸν ἀλληλοδιδασκαλεῖον.

Γ^{ον} Ὁ πλησίον τοῦ ῥηθέντος Ναοῦ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Παναγίας Κολυκαρέας) Ναὸς ὅστις ἠγέρθη τῷ 1820 ἔτει.

Δ^{ον} Ὁ Ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν ἀνοικοδομηθεὶς κατὰ τὸ 1849· 86ρίου 23.